

Disputatio philosophica inauguralis exhibens, ad modum dialogi, stateram demonstrationum pro existentia Dei

<https://hdl.handle.net/1874/345811>

DISPUTATIO PHILOSOPHICA
IN A U G U R A L I S,
EXHIBENS, AD MODUM DIALOGI,
S T A T E R A M
DEMONSTRATIONUM

P R O
EXISTENTIA DEI;
Q U A M,
ANNUENTE DEO TER OPT. MAX.,
Auctoritate Magnifici D. Rectoris,

D. JOHANNIS LEUSDEN,
Philosophiæ Doctoris, & Linguae Sanctæ in Illustri
Academia Ultrajectinâ Professoris Ordinarii,
N E C N O N

Amplissimi Senatus Academici Consensu, & Subtilissima
Facultatis PHILOSOPHICÆ Decreto,
P R O D O C T O R A T U S I N P H I L O S O P H I A G R A D U, & A R T I U M
L I B E R A L I U M M A G I S T E R I O, omnibusque prærogativis rite
ac legitime consequendis,
Omnium iudicio, & censura subicit.

JACOBUS DOORNECROON, AMSTEL. BAT.
A. D. XIII. MARTII, hora locoque solitis.

TRAJECTI ad RHENUM,

Ex Officinâ FRANCISCI HALMA, Academiae
Typographi, clō Ic xciv.

Vitæ Morumque integritate, Fa-
cundia & Comitatis decore,
& Eruditionis præstantia Clarissimis,
Celeberrimis VIRIS,

D. M. GERARDO de VRIES,
D. M. JOANNI LUYTS,
Philosophiæ Doctoribus, ejusdemque
Facultatis in inclyta Academia Rheno-
Trajectina Professoribus Ordinariis,
vigilantissimis, facillimis, veræ sapien-
tiæ Inquisitoribus laboriosissimis, &
Promotoribus indefessis, studiorum
meorum Philosophicorum Præcepto-
ribus colendis & Consummatoribus
honorandis,

in publicam grati animi testificationem

Hoc Exercitium Philosophicum Inaugurale,

juxta cum me ipso,

Sacrum volo,

JACOBUS DOORNECROON,
Auct. & Resp.

LECTURO.

Ua omnium Historicorum facile Princeps Lipsius, Doctrinam Civilem exorsurus, de Operis sui consilio, & ejus forma praeponenda censuit, isdem ego (si licet Exemplis in parvo grandibus uti) in ipso hujus Disputationis vestibulo te paululum morabor. Quod tuo subjicitur examini, Stateram Demonstrationum pro Existentia Dei esse vides. Scilicet nobis consilium est, judicium interponere, justane, an injusta sint Recentiorum molimina, mira subtilitate amoventium istas certitudines, quibus excogitandis & adornandis tota laboravit Antiquitas. Miraberis forsitan inopinatum illud Styli genus Dialogisticum, sed Claubergium (cujus hac in re sola mihi sufficit auctoritas) adito, & mirari desines, cum eandem hanc materiam eadem forma ab ipso disputari videris.

Porro vere de hac nostra Disputatione dixerim Paradoxum illud, omnia sunt nostra, & nihil. Cum enim colloquii occasio & ordo à nobis sit, argumenta tamen & demonstrationum vim ex celeberrimis hodie Philosophis me conquestuisse, non negavero. Nec est, quod hinc oggerat invidus, me alterius vitulo arasse: quid enim facerem, in bilance quasi exhibiturus utriusque demonstrationis pondus? Necessarium certe fuit, aliorum scripta consulere, & exinde veritatem depromere. Ne dicam, me, ubicunque potuerim, ipsa Virorum verba adhibuisse, ne illis aliquid imputare viderer, quod ab ipsorum animis esset alienum.

Ceterum antequam absolvam, etiam illud scias velim, me non ex eorum numero esse, qui quidvis in utramque partem defendere non erubescunt; absit! Plene quippe de veritate sub Persona PHILAETHIS proposita persuasus sum, quapropter & huic machinas tuas admoveas, supplex rogo. VALE.

DISPUTATIO PHILOSOPHICA
INAUGURALIS,

EXHIBENS

STATERAM
DEMONSTRATIONUM

PRO

EXISTENTIA DEI,

Forma Dialogistica propositam,

INTER

PHILALETHEM ET PHILOCENUM.

SECTIO PRIOR.

PHILAL.

Uidem est, quod meditabundum, & profundis adeo cogitationibus occupatum PHILOCENUM videam? Sublimi sane speculatione detentus hæret; en manum huc illuc fert; jam tacite submurmurando labia motitat; jam admirantem cerno; næ alta mente revolvit. Propius accedam.

PHILOC. Adeone quempiam affectibus suis fræna injecisse, ut *Renatam Philosophandi Methodum* levi lustrans oculo, non stupeat? non gaudeat? non admiretur? O felicia secula! O nunquam satis prædicanda tempora! quibus præclarum illud Sydus affulsit, quod nos tali Methodo beavit, cui insistenti, *Duce Libertate & Comite Modestia*, ad cujuslibet sapientiæ summum fastigium pervenire facile est.

PHI-

PHILAL. PHILOCÆNUM salvere plurimum jubeo. Non audit.

PHILOC. Quid in hac intricatum? Quid obscurum? Quid (quæso) superfluum?

PHILAL. Plurimum equidem.

PHILOC. Cui scientiam perfectissimam (quæ est effectuum per causam) acquirere cordi est, hanc consulat. Sola enim ex cognitione Dei quaslibet res ab eo creatas explicat.

PHILAL. Quot (proh dolor!) non monstrosa dogmata hoc propositum genuit.

PHILOC. Qui perfectiones Divinas tabula quapiam delineatas, & demonstratas videre desiderat, hæc exhibet.

PHILAL. Tenuiter sane.

PHILOC. Qui distinctionem Mentis à Corpore avidè cupit, hanc legat.

PHILAL. Nondum inveni.

PHILOC. Cui Dei opera quam amplissima cogitare animus est, hanc adeat.

PHILAL. Nimis ampla sane cogitat, qui attributa Dei creaturis tribuit.

PHILOC. Cui volupe est, omnia Naturæ Phænomena explicata videre, hanc consulat.

PHILAL. Credat Judæus Apella, non ego. Sed propius accedam, nondum me audivit.

PHILOC. Imò qui probando Dei existentiam Atheis os obturare nititur, hanc amplectatur.

PHILAL. Egregiam certe laudem merita hæc methodus, quæ...

PHILOC. Hem! Quisquis es, qui mihi obloqueris, sine me.

PHILAL. Ego sum, PHILOCÆNE.

PHILOC. Ignosce, non videram. Perge itaque.

PHILAL. Merito suspectam dico Methodum, quæ arma illa, quibus victrix Religio ad hæc usque tempora Atheismum triumphavit, adeo temere rejicit.

PHILOC. Temere non rejicitur, quod sub veri specie plurimum falsi continet.

PHILAL. Falsum non est, quod omni exceptione majus, & per se Achilleum est.

PHILOC. Proh dolor! Nullum est hoc hominum genere in-

aptius, quam qui suis etiam erroribus gloriantur. Præjudicio-
rum sordibus te (quæso) libera, mentemque sursum atrolle;
& Characteres illos Divinitatis contemplare, pernosces facile,
quam vana super Achilleas illas demonstrationes vestra sit præ-
sumptio.

PHILAL. Quis hæc audiat sine nausæâ? Multa dicendo plane
nihil dicis.

PHILOC. Age ergo, PHIDALETHE, quoniam ita lubet, peri-
culum fac, an stare possint, quæ dixerim, an exigenda sint.

PHILAL. Λογολαχέειν, nec saltus facere est animus; arcem ita-
que, quam me invasurum provocas, paucis statue.

PHILOC. Inter nos ergo controvertitur, an Summi Entis
existentia ex obviis quibuscunque rebus sensibilibus, mediante
Canone, in *Causarum subordinatione non datur progressus in infinitum*,
Atheo cuivis aut infideli probari possit? An vero ex humanæ
menti insita, & innata quadam Entis infinite perfecti Idea?
Hæc quidem mea est sententia.

PHILAL. Bene habet. Pergas, & rationes, quibus impul-
sus veterem sententiam valere iussisti, & novam hanc amplexus
es, addas.

PHILOC. Quæ est absurditas, si hæc non sit, cum conclusio
demonstranda suo principio prior & certior cognoscitur.

PHILAL. Concedo.

PHILOC. Nonne etiam *multo evidentius est Deum dari, quam
nullas res sensibiles?*

PHILAL. Id est in quæstione.

PHILOC. Quid? Putasne ergo universaliter dubitanti sensibi-
lium rerum existentiam persuaderi posse, nisi primum cognita
Dei minime fallacis existentia?

PHILAL. Minime. Me enim iudice, ubi te semel universali
dubitationi tradideris, ne quidem de Dei existentia persuaderi po-
teris; quid ergo de rerum sensibilium? Sed quoniam rerum
corporearum existentia, utpote innata veritas, à nullo cogno-
scendi principio dependet, quid absurdi esset illam innotescere,
non cognita Dei minime fallacis existentia, non video.

PHILOC. Sed alia in hanc rem subit ratio.

PHILAL. Audiamus.

PHILOC. Indubium sane est, eam rem prius & certius cogno-
sci,

sci, quæ vi percipiendi magis appropriata est.

PHILAL. Subtiliter! Ergone tuo iudicio infinitum finito magis appropriatum est, quam finitum?

PHILOC. Id nolo. Sed quoniam & objectum cognoscendum, & principium cognoscens, utrumque aliquid spirituale est, & per consequens sibi invicem magis appropriatum, hinc infero mentem prius & certius Deum cognoscere, quam ullas res sensibiles.

PHILAL. Pulcherrime! quæ obsecro illa vis percipiens in homine?

PHILOC. Mens.

PHILAL. Unita Corpori.

PHILOC. Quid tum?

PHILAL. Procul dubio ille modus cognoscendi in statu unionis naturæ humanæ magis est conveniens, qui non alterius tantum hominis parti, verum toti potius personæ respondeat. Ut taceam, quod ne minima quidem in mente suboriri possit cogitatio, nisi suo modo suum tribuente corpore, aut *actiones suppositorum non essent.*

PHILOC. Peracute!

PHILAL. Imò acute adeo, ut quo acumen hoc obrundatur, solidi reperire potueris nihil.

PHILOC. Næ tu mihi vanus Haruspex! Quis, quæso, *omnes actiones suppositorum esse largitus est unquam? De transeuntibus concedo lubens, de immanentibus nego, & pernego.*

PHILAL. Videamus. Mens illas operationes immanentes exercet unita cum corpore, vel non? Si posterius, tum à mente, se ad cogitationes spirituales applicante, penderet tota unio; quod ipsa absurditate absurdus. Si prius; fatendum necessario corpus suum tribuere, aut *modus operandi non sequeretur modum subsistendi.*

PHILOC. Sed hæc mitto, alteram daturus instantiam, quare (mea quidem sententia) non desumendum sit argumentum ex eo, quod videamus in sensibilibus esse ordinem seu successione[m] quandam causarum efficientium.

PHILAL. Eris mihi magnus Apollo.

PHILOC. Per istam nempe causarum successione[m], non videtur alio posse devenire, quam ad imperfectionem nostri intellectus

lectus agnoscentiam; quod nempe non possimus comprehendere quomodo infinitæ tales causæ sibi mutuo ab æterno ita successere, ut nulla fuerit prima. Nam certe ex eo, quod non possimus comprehendere, non sequitur aliquam primam esse debere.

PHILAL. Diserucior animi! Quoties quæso (ut silentio involvam, quod & ideo vobis, quibus affirmandorum & negandorum sola vestra perceptio norma stat, hæc infinita causarum successio neganda foret) quoties inquam, non diximus, nos hanc causarum successionem non negare propter infinitæ talis seriei cogitationes nobis impossibiles, verum quod hanc plurimas à parte rei contradictiones involvere, dicitet sana ratio.

PHILOC. Id si ostenderis, tu Phyllida solus habebis.

PHILAL. Nonne à parte posteriori finita est? Nonne partibus constat? Nonne Indies augeri potest? & quæ plura id genus, quorum ne minimam quidem umbram cum infinitate consistere posse, nemo sanæ mentis negaverit.

PHILOC. Sed satis diu hæc hæsimus, paulo majora canamus.

PHILAL. Age, si quid habes.

PHILOC. Valeant ergo sensibilia, & mentis aciem in te convertito, ibi omnium, quæ in divitiis mentis penu sunt, idearum pulcherrima illa, & eminentissima tibi suppeditabit demonstrationes, numero plurimas, & præstantia tales, ut ab ingenio humano meliores excogitari non posse ausim dicere.

PHILAL. Miranda refers! Mihi sane, mentem plus millies supra me reflectenti, ea nondum obtigit felicitas.

PHILOC. Adeone ergo quempiam impudentem esse, ut Entis infinite perfecti Ideam menti obversari negare non pudeat?

PHILAL. Quot non (cheu!) tales Epicuri de grege porci etiam hodie supersunt!

PHILOC. Sed eo ipso momento, quo verbis negant, re profitentur.

PHILAL. Ergone sibi ipsis ita penitus pugnantia loquerentur?

PHILOC. Quam maxime. De Deo quippe dubitent, imò ipsum Deum negent, quoniam rationaliter id faciunt, eo ipso se ejusdem habere ideam ostendunt.

PHILAL.

PHILAL. Ergo certe vos sæpius rationales non estis, qui *Formas substantiales, Spatia imaginaria, Vacuum possibile* audacter negatis, licet eorum nullam habeatis ideam.

PHILOC. Sed nos proprie non negamus *Formas substantiales*, &c. verum laxius ista voce utentes, significamus nos non intelligere, quid istis verbis exprimatis.

PHILAL. Ipse tuam causam prodis. Nihil etiam aliter volunt Athei, Ideam Dei negantes, quam se non percipere, quid istis verbis velitis. Viden' quam tuum instare fuerit verba cavillari?

PHILOC. Fateor (ut dicam, quod res sit) nullis ratiociniis (quibus enim alterum docebis, quid ille secum cogitet?) quempiam convinci posse, habeatne Ideam Dei, nec ne.

PHILAL. Candorem miror.

PHILOC. Nulla certe alia inquisitione opus est, quam solius conscientia, quæ id abunde testatur.

PHILAL. Sed nihil tale mihi dicitur conscientia, respondebit Atheus. Quid tum?

PHILOC. Id si dixerit, nec mea, nec ulla ratiocinatio, quæ involvat naturam Dei, huic convincendo valida videtur.

PHILAL. Quam limoso solo totum ergo vestrum *Ædificium* superstruitur! Hæccine encomiis illis respondent, quibus ad Cœlum usque tuas modo adornasti demonstrationes? Quorsum hæc abeunt? Deus novit, annon in altum tollatis, ut lapsu graviore ruant.

PHILOC. Quæ hæc est contumelia? Adeone nostra suspecta pietas?

PHILAL. O Deploranda tempora! quibus vera rerum vocabula amisimus. Quæ hodie pietatis prætextu non perpetrantur? Divinæ existentia: (ita ut hæc, quantum in vobis, dubia fiat) manus inferre, hodie pium audit. Sed age, ne longius aberremus, concedo omnium mortalium animis obversari Entis infinite perfecti Ideam. Pergamus.

PHILOC. Hoc autem si concedas, eandem hanc Ideam mortalium animis ab ipso Deo insitam cur neges, nil dicere causæ potes.

PHILAL. Plurimum equidem.

PHILOC. Vix compos animi sum, ita hæc audiundi desiderio flagro.

PHILAL. Statim audies. Sed jam id agitur, ut Demonstrationum illa fertilitas in medium proferatur, quarum inventionem statim ita gloriaberis, ut censueris hisce foliis, seu equo durateo, Atheorum Ilium expugnari posse.

PHILOC. Adeste ergo pertinaces, & quantumvis solidis instructi armis Sceptici, vos hodie aggrediar, non antea positurus arma, quam portenta vestra convicero!

PHILAL. Hei! Audax facinus! Absentes provocas.

PHILOC. Mirus homo es. Tu ergo monstrosa pariter & absurdissima quæque, quæ ex Atheorum personâ adversus demonstrationes urgeri possent, profer.

PHILAL. O Nimia liberalitas, opacas, æternasque tenebras naturæ lumini obducens!

PHILOC. Periculum fiat. Faciam, volens nolens agnoscas, ad Philosophematum meorum ortum ipsas densissimas dubiorum tenebras dispelli.

PHILAL. Ne Triumphum ante Victoriam. Metu quippe potentis deceptoris assensus cohibitionem edocti Athei, unico Fortassis Clypeo, quæcunque certitudinis tela vibres, repercutient.

PHILOC. Hæreant sane, negent, imò hyperbolicas, quantas possint, dubitandi causas cogitent, nulla tam enormis fingi poterit, quin una maneat veritas inconcussa, hisce convincendis sufficiens.

PHILAL. Utinam! sed pro Atheis digladiari non est animus, cum rectæ rationis dictamine potius vestra conferamus, visuri, quam sana, quam solida, quamque bene digesta sint.

PHILOC. Quo trahor, sequar.

PHILAL. Breviter ergo & perspicue (quantum poteris) ex concessa Entis summe perfecti in mente Idea, ejusdem extramentem existentiam demonstraveris.

PHILOC. Actum quid agam? Quod efflagitas more Geometrico præstitit, cujus hac in re nota satis est industria, & sagacitas, DESCARTES. Sed me tempus alio vocat; proxima occasione de hisce differendi major dabitur copia. Hæc interim perpende, & VALE.

SECTIO POSTERIOR.

PHILAL. Deone ergo aut PHILOCÆNUM stupidum, aut me malignum esse? Hancine sua luce radiantem certitudinem videre me nolle, vel sibi ipsi in os obloquentem CARTESIUM eum non animadvertere fieri potis est? Quoties ejus dicta non evolvi? Quoties Virum cum se ipso non commisi? Quoties in easdem cogitationes non incidi? Iterum, iterum ergo mens mea perpende, an ulla hac in re pateat evasionis rimula. Fundamentum certe (si quod sit) ejus Demonstrationis prerogativa illa ideæ Dei est, utpote quæ sola, eum reliquæ possibilem, necessariam involvat existentiam. Sed nonne hujus omnis argumenti vis penitus enervatur, ac diluitur, cum & ipse etiam in idea materiæ necessariam involvi existentiam fateri cogitur? Porro nonne sibi ipsi contradicit, qui jam rotunde profitetur, sibi persuasum esse, non aliam in mente nostra Ideam Dei dari, quam quæ ex intuitu nostrarum perfectionum à mente formatur, jam vero contendit Ideam Dei in mente necessario pro causa agnoscere solum Deum, quia nec mens, nec res extra mentem existentes huic ideæ formandæ sufficiunt. Hæc qui velit conciliet. Ego ad PHILOCÆNUM pergam.

PHILOC. Aut parum prospiciunt oculi, aut PHILALETHEM mihi obvium habeo.

PHILAL. Imo nil te fallunt oculi.

PHILOC. Salve multum, desideratissime.

PHILAL. Et Tu.

PHILOC. Quid hic rerum agitur?

PHILAL. Eorum detegitur perversitas, qui unius hominis auctoritate se usque adeo occæcari passi sunt, ut ipsæ ne contradictiones quidem illos feriant.

PHILOC. Tamne altis alicujus animo egisse radices præjudicia credibile est? Crediderim equidem cedro dignissima Scripta nunquam vidisse Te.

PHILAL. Papæ! Oratorius quibusdam artibus veritatem eludere non est Philosophi. Crede mihi non est. Rationes desiderantur.

PHILOC. Profecto non me impune laceſſes! Auſculta jam paululum, oſtendam, aut nil rationibus probari, aut ex Idea Dei ejus exiſtentiam.

PHILAL. Gratum feceris.

PHILOC. Conſideremus itaque hanc Ideam vel *in ſe*, vel *ratione cauſa*, utrumque invicte, quod petis, evincer.

PHILAL. Audiamus.

PHILOC. Luce meridiana certe clarius eſt, inter infinitas in Idea repræſentatas perfectiones non è minimis eſſe neceſſariam exiſtentiam.

PHILAL. Quid tum poſtea?

PHILOC. Quod ens ergo neceſſario exiſtit, illud exiſtit.

PHILAL. Etiam hoc verum eſt. Sed nondum probatum audio, Deum exiſtere neceſſario; quidem ſi exiſtat, exiſtere neceſſario.

PHILOC. Veriſſimum ſane eſt, *absque quo res concipi nequit*, id *revera in re inveniri*.

PHILAL. Imo id eſt falſiſſimum, niſi conceptus noſter rei extra mentem exiſtenti per omnia conformis ſupponatur.

PHILOC. Hujus negationis fundamentum detur.

PHILAL. Millenis equidem inſtantibus veſtræ propoſitionis manifeſtam docere poſſem fallaciam, ſed impræſentiarum unico ex antiquis Philoſophis Mundum Æternum cogitantibus allato exemplo contentus eſto.

PHILOC. Quid inde?

PHILAL. Nemo negaverit in idea Mundi Æterni neceſſariam involvi exiſtentiam, ergone hinc legitime inferrem, mundum Æternum exiſtere?

PHILOC. Sed hic eſt diſpar ratio.

PHILAL. Oſtende.

PHILOC. Quis Mundum non poteſt concipere ſine Æternitate, & per conſequens ſine neceſſaria exiſtentia? Sed concipiat quiſpiam Ens ſumme perfectum ſine neceſſaria exiſtentia, non poterit.

PHILAL. Specioſa prima fronte hæc videri poſſet exceptio, ſed nulla eſt.

PHILOC. Nulla? pudeat ſane!

PHILAL. Imò nulla. Etenim ſicuti Mundus ſine Æternitate,
& per

& per consequens sine necessaria existentia concipi potest, quidni & mihi Ens perfectum sine infinitate, & per consequens sine necessaria existentia concipi poterit?

PHILOC. Sed tum Ens infinite perfectum non concipis.

PHILAL. Id scio. Sed tum tu quoque Mundum Æternum non concipis, qui meæ instantiæ fundamentum est.

PHILOC. Quid velis, ingenue fateor, nondum intelligo.

PHILAL. Ergo iterum dicam. Indubium est, sicuti mens inter perfectiones in Idea Entis summe perfecti etiam necessariam existentiam invenit, ita & eandem in conceptu Mundi Æterni etiam necessitatem existendi involvi legitime inferre.

PHILOC. Pergas.

PHILAL. Quemadmodum itaque Tu, quia absque necessaria existentia Ens infinite perfectum non potest concipi, concludis ens illud, menti repræsentatum, ante mentis operam existere necessario; ita & mihi, quia absque necessaria existentia Mundus Æternus non potest concipi, licet inferre, Mundum Æternum mente conceptum à parte rei existere necessario. Quid enim vestræ sequelæ fundamentum est? *Absque quo res concipi nequit, illud revera in re inveniri, sed nonne & idem meæ est?*

PHILOC. Facilis ad hæc est responsio. In vestra quippe instantia supponis, quod est falsissimum; nempe Mundum à parte sui Æternum esse, prout concipis.

PHILAL. Haud dubito, bone Vir, quin jam intelligas, quid velim. Nimirum sicuti mea sequela non procedit, quia supponit, quod est falsissimum; ita & tua claudicat, quia supponit, quod erat probandum.

PHILOC. Quam verè sapientiæ Restaurator prævidit, plurimos hanc suam Demonstrationem pro sophismate habituros, nempe de industria, inquit, Demonstrationis robur declinabunt.

PHILAL. Ultimum confugium! Aliquid saltem dicis, ne videaris nihil dicere. Laudo ingenium.

PHILOC. Næ tu has rationes tecum supputas; nam & huic malo remedium adhibuit CARTESIUS, cum Demonstrationem suam, ut ingeniorum diversitati inserviret, hunc in modum exhibet.

PHILAL. An solidius? Videamus.

PHILOC. Supponam itaque Deo, quemadmodum reliquis omnibus aliis rebus, quarum distincta in nobis idea est, possibilem saltem competere existentiam.

PHILAL. Illud (ut jam dixi) negabit Atheus. Sed perge.

PHILOC. Porro unumquodque tendere ad perfectionem sui.

PHILAL. Quid tandem?

PHILOC. Deinde, quia cogitare non possumus Dei existentiam possibilem, quin simul ad immensam ejus potentiam attendentes agnoscamus illud propria sua vi posse existere.

PHILAL. Sed quid hæc verba? *Propria sua vi posse existere.*

PHILOC. Primum absolvam. Hinc infert, ipsum revera existere, quia lumine naturali notissimum, quod propria sua vi potest existere, semper existere.

PHILAL. Huic Demonstrationi larvam detrahit explicatio ambiguitatis vocabulorum *propria sua vi posse existere.*

PHILOC. Ostende.

PHILAL. Vel enim hæc verba notant Divinam in continuanda sua existentia sufficientiam, vel facultatem se ipsum producendi. Posterius ipsa falsitate falsius; prius nihil infert, quippe quod præsupponit.

PHILOC. Quousque tandem Te partium studium abducat?

PHILAL. Bona verba quæso.

PHILOC. Non Recentiorum tantum, sed & Antiquorum opiniones contemnis.

PHILAL. Libere philosophor, nullius addictus jurare in verba Magistri.

PHILOC. En hominem Eclecticum! Quasi non norimus nos inter nos! Probe memor sum pro Antiquorum opinionibus nuperum adco militasse te.

PHILAL. Candide quæso. Mentales reservationes odi, addas itaque temere rejectis.

PHILOC. Nodum ne in serpo quarito. Quod proposui argumentum non CARTESII inveniri esse, sed plurimis jam ante aliquot secula inter Scholasticos innotuisse, æque ac ego nosti.

PHILAL. Hei! Parturient montes! Quid inde?

PHILOC. Hæcne itaque adeo temere rejecisse Te?

PHILAL. O Lepidum caput! Itane me tæo jugulare gladio? Callide certe! Verum si quicquam præter CARTESIUM sapias, quam frigida sit vestra hæc captio, non te lateret. Hi quippe pro primo, & omni certitudine majori principio statuebant, DEUS EST, & inde non ex nostro de Deo conceptu, sicuti ipse CARTESIUS,

sed ex ipsius natura & perfectione, quæ necessariam includit existentiam, secundario argumentabantur.

PHILOC. Eadem certe CARTESIUS via progressus est, cum, primo ex Idea Dei à posteriori (ut loquuntur in Scholis) ejus probata existentia & veracitate, infert Deum existere, quia clare & distincte percipit Deum necessario existere, aut non posse non existere.

PHILAL. Quo hæc abeunt? Jam aperte profiteris Demonstrationem illam apud omnes, qui hodie sapientes videri volunt, fere receptam; quia nititur veracitate divina, Atheo, cui hæc dubia est, convincendo invalidam. O tempora!

PHILOC. Sed.

PHILAL. Quid illud *Sed* jam? Cordate quæso, non solus, nec primus es, qui hac in re à Pythagoræ vestri sententia secedis. Nuperrime mihi ad manus venit *Disquisitio Metaphysica*, quæ quæritur, an ex Idea Dei à priori recte inferatur Dei existentia? in *Transmarina Academia* publice ventilata.

PHILOC. Vereor, ne quid ex Angulo illo nobis apportet mali.

PHILAL. Ejus Auctori jam aliquo tempore hoc Argumentum suspectum fuerat, occasione illi data per rationes, quas in contrarium allegabat C. Præses & Præceptor.

PHILOC. Ipse Præses? Est dolendum.

PHILAL. Postquam deposito omni præjudicio rationes utrimque adductas examinavit, atque inter se accurate, quoad ejus fieri potuit, contulit, ingenue fateri haud veretur, tandem sibi visas prævalere illas, quæ negativam concludunt.

PHILOC. Inaudita refers.

PHILAL. Putat enim, neminem, qui, postquam emerit ex *Metaphysica* illa *Universali* de omnibus *Dubitatione*, reperit sui, qua cogitantis, existentiam, quique eo pervenit, ut excutiens mentis suæ scrinia, inter varias alias etiam invenit *Ideam Dei*, h. e. *Entis perfectissimi*, adeoque necessario existentis, exinde tuto concludere posse illius *Entis* extra se *actualem existentiam*. Absit, quod hinc *Prudentiores* ominantur!

PHI-

PHILOC. An ergo nexum inter perfectionem summam & existentiam necessariam negat?

PHILAL. Non quoad cogitationem; sed difficultas in eo est, inquit, an hæc consequentia debeat, aut possit extendi ultra nexum in cogitatione, i. e. ad actualem illius rei extra mentem existentiam.

PHILOC. Sed quod clare & distincte percipio, in idea alicujus rei contineri, id de eâ vere affirmare possem.

PHILAL. Excipit, iste Canon dependet a cognita veracitate Divina, atque ita quod est in questione, supponitur.

PHILOC. Faciunt nã intelligendo, ut nihil intelligant!

PHILAL. Sed hunc Virum sibi relinquo, unicâ illi exhibita hac quaestione: Quo fundamento, dum Metaphysicâ Universali de Omnibus Dubitationi indulget, certus fit de sui, qua cogitantis, existentia, de idea Dei, & de Dei, tanquam idea hujus cause, existentia?

PHILOC. Quid hæc ad præsens negotium?

PHILAL. Plurimum sane. Hinc enim palam fiet, quantum Atheismi causam juvent istiusmodi Philosophemata.

PHILOC. Non sane adeo difficilis est quaestio.

PHILAL. Responsum in æternum non dabit.

PHILOC. Dicet, quia nexus adeo necessarius est, ut non possit non assentiri.

PHILAL. Sed tum incidit in foveam, quam fecit. Nam quoniam non est persuasus de Veracitate Dei, adhuc nescit, an quædam consequentia possit extendi ultra nexum in cogitatione. Infelix sane, qui ejusmodi cogitationibus pascitur! Dubiam dat Dei existentiam; se probationis operi accingit, levis in eo reperitur. A priori nihil inferri aperte profiteretur; a posteriori ne suo quidem se liberat laqueo. Sed satis diu aberravimus. Ad rem PHILOCÆNE.

PHILOC. Filium Disputationis (nisi me animus fallit) nos perduxit ad considerationem Ideæ, tanquam effecti, indeque DEI, ejus cause, adstruenda restat existentia.

PHILAL. Pergas. Mihi certe, cui causa Dei cordi est, nihil gratius erit, quam hac in re rationibus superari.

PHILOC. Procul dubio, notionibus primis, quibus nihil evidentius, aut verius esse potest, nobiscum assensum præbes.

PHILAL. Ita est.

PHI-

PHILOC. Concedis itaque inter communes veritates non e-
minimis esse vulgare illud, *nihil esse in effectu, quod non vel simili, vel*
eminentiori modo praextiterit in causa.

PHILAL. Quam maxime.

PHILOC. Ha! captus es! Nam, cum in concessa Dei Idea
involvatur perfectionum immensitas, aliqua hujus Ideæ requiritur
causa.

PHILAL. Id verissimum est.

PHILOC. Et quidem talis, quæ ad minimum iisdem gaudet
perfectionibus, quæ in Idea repræsentantur; nullum autem fi-
nitum perfectiones infinitas possidet. Necessario itaque ali-
quod infinite perfectum, quod hujus Ideæ causa sit, dari faten-
dum est.

PHILAL. Insolubile sane argumentum! si humanæ menti ob-
versetur infinitarum perfectionum, prout sunt in Ente infinite
perfecto, Idea, quæ certe naturæ mentis e diametro adversatur.
Sed quoniam indubium est, mentem hujus Ideæ subjectum esse,
quidni & ejusdem causa esse posset?

PHILOC. Id temere à te affirmari, faciam, ut pateat.

PHILAL. Gratum erit.

PHILOC. In mentem itaque revoca maximam illam, de qua
statim loquebamur, causati à suis causis dependentiam, quæ
nullam in Ideis perfectionem admittit, quin easdem in mente,
si hæc causa sit, requirat.

PHILAL. Etiam tu memor sis, non simpliciter percipiendi, sed
& discurrendi facultate mentem præditam.

PHILOC. Hæc nihil ad rem. Eligas modo; vel mens perfe-
ctiones infinitas, quæ in Idea repræsentantur, in se continet,
vel non est Ideæ causa.

PHILAL. Respondeo, quas positive mens percipit, ex suis
perfectionibus, concurrente judicio & discursu, format.

PHILOC. Non satisfacit responsio; mens quippe non gaudet
infinitis perfectionibus, quæ tamen in Idea repræsentantur.

PHILAL. Quod ad Infinitatem perfectionum, Mens illas non
intelligit nisi *negatione*, i. e. perfectionibus, quas in rebus creatis
invenit, tantum finem detrahit. Hoc vero cur excedat mentis
vires, non video.

PHILOC. Sed quis concessit unquam, quod gratis hic suppo-
nis?

nis? nempe mentem nostram ad Exemplar nostrarum perfectionum Summi Entis Ideam formare.

PHILAL. Id satis evincit experientia, ostendens perfectiones in Idea Dei repræsentatas nobis offerri ad similitudinem perfectionum in creaturis.

PHILOC. Sed nihil potest esse in imagine, seu Idea, qua tali, quod non sit in archetypo, seu exemplari.

PHILAL. Id certum est.

PHILOC. Fatere itaque perfectiones creaturarum limitatas non posse esse Exemplar perfectionis summæ, vel modum, quo mens has concipit, exhibe.

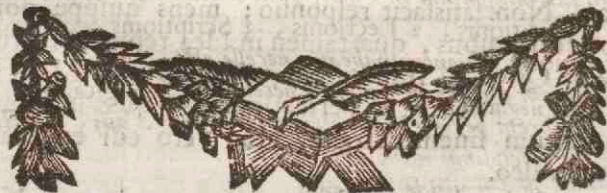
PHILAL. Modum hic exhibere nimis longum foret, jam abiturum suadente tempore. Trita, & pia via est, *Causalitatis, Eminentia, & Negationis*, quam erudite exhibet in *disput. de fict. innat. idear. myst.* Cl. D. de VRIES, cui in hunc usque diem triumphatarum *Idearum Innatarum* stat illibata laus, & gloria. Quapropter his merito acquiescam.

PHILOC. Sed antequam discedas, vellem ostenderes normam illam, secundum quam mens, si Ideam Dei in sinu non gerat, summam perfectionem Deo tribuendam esse dijudicat.

PHILAL. Nulla certe alia est, quam quod *via causalitatis* omnimodæ perfectionis infinitam causam Deum esse, & per consequens in ipso, tanquam causa, easdem contineri sciat.

PHILOC. Sed hic desino. Vertam enim me quocunque, semper exitum invenis.

PHILAL. Discas itaque modestiam. Quantis non promissis exorsus es? Sed desinit in piscem mulier formosa superne. *Multo sane melius fuisset*, (ut cum PARCERO in eodem fere negotio hunc Dialogum absolvam) *nugas esse, que sunt, profiteri, quam ut iis iam argute defendendis, ipsa disputandi rennitate, tibi ipse nauſceares.*

Annexa ex omni parte Philosophiæ.

1. **R**ecte Pythagoras nomen Sapiientis in Philosophi mutavit.
2. **Q**uis enim non profitetur plura esse, quæ ignorat, quam quæ scit?
3. Verum quidem est humanis animis infinitam sciendi cupidinem esse inditam;
4. Nec quidquam in rebus obstare, quo minus harum medullam intimè perspectam habeamus;
5. Sed infelix mortalium in hac vita conditio hæc est, quod Ars longa sit, Vita brevis.
6. Cui accedit adminiculorum ad acquirendam rerum scientiam inopia;
7. Adjuta mentis illà imperitià illis ipsis, quæ ad manum sunt, non recte utendi.
8. Heret itaque vitium in Philosopho, non in Philosophia;
9. Quæ nitide describitur, Rerum Divinarum, Humanarumque hausta lumine naturæ cognitio.
10. Hæc est summa utilitatis, jucunditatis, necessitatis.
11. Distinguitur a Theologia, quod hæc nitatur Revelatione, illa Dictamine rectæ rationis;
12. Ex quo mens ratiocinando conclusiones deducens ad cognitionem rerum venit.
13. Cum autem (ob lapsum Primorum Parentum) nulli hominum innata sit vis incorruptè judicandi & verum à falso distinguendi;
14. Dedecet Christianum Philosophum, ubi aliquid Rationi contrarium asserere videtur Revelatio, hæc contempta, suis Ideis locum relinquere.
15. Præstat certe Theologiæ ancillans Philosophia;
16. Cujus divisio (ex mente Stoicorum) in Rationalem, Moralem, & Naturalem, non tam accurata videtur;
17. Quam Peritæticorum in Theoreticam, & Practicam.
18. Quisquis masculam in Philosophia eruditionem desiderat, accuratam 1 Auditionis, 2 Lectionis, 3 Scriptionis, 4 Meditationis, 5 Collationis rationem habeat, necesse est.
19. His autem dirigendis apprime necessaria est Logica.
20. Quamobrem pessime de Doctrina merentur, qui, rejecta Logica, statim ad disciplinas advolant,
21. Logica est ars nitide cogitandi.

22. *Ejus divisio optima est, qua instituitur juxta mentis operationes, Apprehensionem, Judicium, Discursum, Syntaxin.*
23. *Officium ejus est dirigere apprehensionem, ut sit clara & distincta; Judicium, ut sit verum & certum; Discursum, ut sit legitimus; Syntaxin, ut accurata sit.*
24. *Ut cogitationes nitidiores evadant, recte unum quodque Thema re-vocatur ad certam classem;*
25. *Quales non male Decem numerarunt Antiquiores.*
26. *Prima Categoriarum est substantia, que est res perse existens, i. e. cujus ea est in existendo sufficientia, ut alio, cui, seu subjecto in-herereat, non indigeat.*
27. *Que definitio cum Deo, & creaturis recte possit attribui, quid Cartesium moverit ad alium substituendum, non video.*
28. *Accidens est ens substantia inherens, nec à modo distingui suades ulla ratio.*
29. *Genus non potest conservari in una specie.*
30. *Syllogismus est veritatis dubia ex judiciis certis illatio.*
31. *Quia autem nil probatur de se ipso per se ipsum, requiritur me-dium, conjunctionis vel sejunctionis quasi mensura.*
32. *Syllogismus quartæ Figura est legitimus.*
33. *Veluti Logica à Grammatica distincta est, ita nec confundenda cum Metaphysica.*
34. *Que recte definitur sapientia, explicans naturam Entis;*
35. *Cujus cognitio cum Philosopho necessaria sit, & in nulla alia Disci-plina tradatur, constat facile Metaphysicam dari.*
36. *Hujus studium futuro Theologo maximi est usus.*
37. *Metaphysicæ Principia, que ipsum Rationis Lumen constituunt, sunt Aeternæ Veritatis.*
38. *Quapropter falsa quorundam Philosphatio est; contendentium Deum ab Æterno ad oppositum horum indifferentem fuisse.*
39. *Nec magis laudanda eorum liberalitas, qua ipsa hæc Principia in dubium vocari concedit.*
40. *Institutum sane, quod Cimmericas tenebras Orbi Philosophico ab-ducit.*
41. *Præsertim si accedat inanis potentissimi deceptoris metus;*
42. *Qui ipsos adigit, ut facile supponant nullum dari Deum.*
43. *Que cruda opinio ipsam horum Methodum sui eversum reddit.*
44. *Cum enim ex illorum sententia de nullius rei Veritate possimus esse certi, nisi cognito Deo minime fallaci, hoc dato dubio, reli-quum erit dubium.*

Nec

45. Nec exitum dabit vulgare illud Cogito, ergo sum, quoniam ist-
dem dubitandi rationibus obnoxium est.
46. Metaphysica sicuti à Logica, ita & à Pneumatica distincta est.
47. Nec obstat in utraque occurrens abstractus à materia cogitandi mo-
dus, nam is longe varius est:
48. Metaphysica enim, quæ & Corpori, & Spiritui sunt communia,
explicat, Pneumatica tantum quæ competunt Spiritui.
49. Hujus autem intima essentia (sicuti forsitan omnium rerum) nos
latet.
50. Id scimus nec cogitationem esse, nec esse posse. Cogitatio quippe seu
generalis, seu specialis sit, actionis naturam non exiit; ut cogita-
tionem ab Anima separabilem fileam.
51. Certissimum est Spiritum esse substantiam, tota essentia à corpore de-
stinctam.
52. Hec autem diversitas non recte infertur ex eo, quod Mentis exi-
stentia certa sit, dum Corporis est dubia.
53. Duplex tantum Spirituum species (nam Angelos natura ignorat)
ex rationis lumine demonstrari potest; altera dependens, Independentis
altera.
54. Independentis existentia tam Noëtice, quam Dianœtice innotescit.
55. Dianœtice non ex insculpta nostris animis Summi Entis Idea, sed
ex rerum obviarum intuitu.
56. Omnia, quæ in Deo cognoscimus, pro modo concipiendi nostro op-
time reduci possunt ad Spiritualitatem & Independentiam.
57. Ex Independentia fluunt perfectionum Infinitas Dei, Incomprehen-
sibilitas, Simplicitas, Immutabilitas, Unitas, Aternitas, Immensi-
tas, &c.
58. Ex Spiritualitate Dei Intellectus, Voluntas, & Potentia.
59. Deo ratione essentia competit suum ubi.
60. Anima non est ex traduce.
61. Hujus facultates nec à se invicem, nec à mente distinguere suadet
ulla ratio.
62. Judicium pertinet ad intellectum.
63. Nec obstat, quod mens libere judicet; quoniam intellectus nun-
quam operatur sine concursu voluntatis.
64. Error est judicium rei difforme, cum putatur esse conforme.
65. Omnes errores præcavere non in nostra manu est.
66. Sed optimum remedium est, nullam perceptionem sequi, nisi quæ,
diligenti & variis modis repetita meditatione, eodem semper recidat:

67. *Atque id si velit Clara & Distincta Recentiorum perceptio, vera norma est;*
68. *Falsa autem, si quod captui accommodatum est;*
69. *Vel nullius momenti, si quod rem exacte refert.*
70. *Habitus Intellectuales tres sunt, Scientia, Prudentia, & Ars.*
71. *Mentis cum Corpore Unio est stupendum naturae Miraculum:*
72. *Quam temere Recentiores resolvunt in mutuam ratione operationum relationem.*
73. *Hac quippe nihil nisi Unionis consequens est, & non quidem perpetuum.*
74. *Oppositum Spiritus est Corpus, cuius naturam Physica tradit.*
75. *Hujus Principia sunt Materia & Forma.*
76. *Divisio Materiae in primam & secundam non procedit; hac proprie materia non est.*
77. *Materia in omnibus est eadem, estque ingenerabilis & incorruptibilis.*
78. *Principium distinctivum Forma est, quam dari rerum diversitas arguit.*
79. *Non Accidentalem tantum, sed & Substantialem Immaterialem docet Anima;*
80. *Materialem operationes brutorum ostendunt;*
81. *Quae per Vulgaria illa quinque attributa materiae explicari non possunt.*
82. *Quantitas est ipsa extensio, quae an divisibilis sit in infinitum, est intricatissima Quaestio.*
83. *Se ipsum non novit, qui omnia Naturae Phenomena explicare pretendit.*
84. *Locus non est ipsum corpus;*
85. *Nec superficies proxime ambiens;*
86. *Nec situs inter corpora vicina;*
87. *Sed spatium corpore repletum.*
88. *Unum corpus non potest esse in duobus locis, vel Duo in uno.*
89. *Non datur vacuum, sed dari posse non implicat.*
90. *Motus est translatio corporis de loco in locum.*
91. *Non migrat de subjecto in subjectum, nec semper idem numero in Universo manet.*
92. *Omnis motus rectilineus videtur.*
93. *Mundus recte describitur ordinata corporum compages, à Deo ex nihilo creata. &c.*
94. *Respiciat ergo Aristoteles, Anaxagoras, Empedocles, & alii, qui Mundum Deo coeternum autumant.*

95. Sicuti duratione, ita & extensione Mundus finitus est.
96. An autem Mundus in aeternum duraturus sit, ratio fillet.
97. Hunc unicum esse fide tenemus, rationibus id demonstrari nequit.
98. Ejus tamen possibilem pluralitatem defendimus.
99. Ignis dum ascendit, descendit.
100. Hujus divisio in calidum non lucidum, & contra non procedit.
101. Salsedo mari concreata est.
102. Luna non est causa aestus marini.
103. Artes seu Scientiæ Mathematicæ sine Doctore difficulter addiscuntur.
104. Arithmetica & Geometria specie distinguuntur.
105. Duas dari Arithmeticæ species putamus, Additionem & Subtractionem.
106. Ex integris numeris solus binarius eam habet proprietatem, ut sive in se multiplicetur, sive sibi addatur, eundem producat numerum.
107. Verum est quod Cardanus, Clavius & alii ex Euclide demonstrant, magnitudinem minorem posse continuo & infinite augeri; aliam vero majorem posse continuo & infinite minui, ut tamen augmentum illius minus sit decremento hujus.
108. Astronomia ab Astrologia hoc nomine distinguitur, quod illa Syderum affectiones, hac effecta contempletur.
109. Cælum intueri, & Astronomicis cogitationibus vacare licitum putamus.
110. Non favemus interim vanissimis Astrologorum prædictionibus;
111. Quin rejicimus quacunque de Domibus Cælestibus, eorumque potestatibus, de Horis natalibus, &c. Astrologi proferunt,
112. Quæ vana Veterum, de varia Planetarum in hac terrena operatione, persuasio, causa videtur, quod septimane dies à Planetis nomina sua mutuuntur.
113. Non tamen consultum putamus, ut nomina dierum mutentur, nec approbandum Scilleri placitum, qui pro sex posterioribus diebus diem Sp. S. & Beatorum substituit.
114. Nec aliud judicamus de Cælo ipsius stellato, in quod omnes fere Angelos, Sanctos & Sanctas introducere renavit.
115. Stellas omnes Fixas equaliter à Terra, seu à Sole (juxta Copernicum) remotas esse probari nequit.
116. Quo admissio, nullius stella Fixa magnitudo videtur cognita esse.
117. Quæ de Novarum Stellarum ortu differunt Physici & Astronomi, conjecturae sunt.
118. Lunam Terram illuminare luce à Sole recepta & repercussa apud omnes in confesso est.

67. *Atque id si velit Clara & Distincta Recentiorum perceptio, vera norma est;*
68. *Falsa autem, si quod captui accommodatum est;*
69. *Vel nullius momenti, si quod rem exacte refert.*
70. *Habitus Intellectuales tres sunt, Scientia, Prudentia, & Ars.*
71. *Mentis cum Corpore Unio est stupendum natura Miraculum:*
72. *Quam temere Recentiores resolvunt in mutuam ratione operationum relationem.*
73. *Hac quippe nihil nisi Unionis consequens est, & non quidem perpetuum.*
74. *Oppositum Spiritus est Corpus, cujus naturam Physica tradit.*
75. *Hujus Principia sunt Materia & Forma.*
76. *Divisio Materia in primam & secundam non procedit; haec proprie materia non est.*
77. *Materia in omnibus est eadem, estque ingenerabilis & incorruptibilis.*
78. *Principium distinctivum Forma est, quam dari rerum diversitas arguit.*
79. *Non Accidentalem tantum, sed & Substantialem Immaterialem docet Anima;*
80. *Materialem operationes brutorum ostendunt;*
81. *Quae per Vulgaria illa quinque attributa materia explicari non possunt.*
82. *Quantitas est ipsa extensio, quae an divisibilis sit in infinitum; est intricatissima Questio.*
83. *Se ipsum non novit, qui omnia Natura Phenomena explicare praetendit.*
84. *Locus non est ipsum corpus;*
85. *Nec superficies proxime ambiens;*
86. *Nec situs inter corpora vicina;*
87. *Sed spatium corpore repletum.*
88. *Unum corpus non potest esse in duobus locis, vel Duo in uno.*
89. *Non datur vacuum, sed dari posse non implicat.*
90. *Motus est translatio corporis de loco in locum.*
91. *Non migrat de subjecto in subjectum, nec semper idem numero in Universo manet.*
92. *Omnis motus rectilineus videtur.*
93. *Mundus recte describitur ordinata corporum compages, à Deo ex nihilo creata. &c.*
94. *Respicat ergo Aristoteles, Anaxagoras, Empedocles, & alii, qui Mundum Deo coaeternum autumant.*

95. Sicuti duratione, ita & extensione Mundus finitus est.
96. An autem Mundus in aeternum duraturus sit, ratio silet.
97. Hunc unicum esse fide tenemus, rationibus id demonstrari nequit.
98. Ejus tamen possibilem pluralitatem defendimus.
99. Ignis dum ascendit, descendit.
100. Hujus divisio in calidum non lucidum, & contra non procedit.
101. Salsedo mari concreata est.
102. Luna non est causa aestus marini.
103. Artes seu Scientiæ Mathematicæ sine Doctore difficulter addiscuntur.
104. Arithmetica & Geometria specie distinguuntur.
105. Duas dari Arithmeticæ species putamus, Additionem & Subtractionem.
106. Ex integris numeris solus binarius eam habet proprietatem, ut sive in se multiplicetur, sive sibi addatur, eundem producat numerum.
107. Verum est quod Cardanus, Clavius & alii ex Euclide demonstrant, magnitudinem minorem posse continuo & infinite augeri; aliam vero majorem posse continuo & infinite minui, ut tamen augmentum illius minus sit decremento hujus.
108. Astronomia ab Astrologia hoc nomine distinguitur; quod illa Syderum affectiones, hæc effecta contempletur.
109. Cælum intueri, & Astronomicis cogitationibus vacare licitum putamus.
110. Non favemus interim vanissimis Astrologorum predictionibus;
111. Quin rejicimus quæcumque de Domibus Cælestibus, eorumque potestatibus, de Horis natalibus, &c. Astrologi proferunt,
112. Quæ vana Veterum, de varia Planetarum in hac terrena operatione, persuasio, causa videtur, quod septimana dies à Planetis nomina sua mutuuntur.
113. Non tamen consultum putamus, ut nomina dierum mutantur, nec approbandum Scilleri placitum, qui pro sex posterioribus diebus diem Sp. S. & Beatorum substituit.
114. Nec aliud judicamus de Cælo ipsius stellato, in quod omnes fere Angelos, Sanctos & Sanctas introducere remavit.
115. Stellæ omnes Fixæ equaliter à Terra, seu à Sole (juxta Copernicum) remotas esse probari nequit.
116. Quo admissio, nullius stellæ Fixæ magnitudo videtur cognita esse.
117. Quæ de Novarum Stellarum ortu differunt Physici & Astronomi, conjecturæ sunt.
118. Lunam Terram illuminare luce à Sole recepta & repercussa apud omnes in confesso est.

119. Saltem Lunam ex se nihil habere nativi luminis certissime demonstrat Eclipsis Lunaris A. 1620, quo tempore Lunam ita disparuisse refert Keplerus, ut nullum ejus vestigium in Cælo compareret.
120. Hinc tamen non sequitur Lunam non esse Luminare magnum.
121. Luna autem cum minime illustrata videtur, maxime illustratur.
122. Eclipsis Solaris tempore mortis Salvatoris miraculosa fuit:
123. Tum quia tempore Plenilunii contigit, tum quia tamdiu duravit.
124. Via Lactea non est meteorum, sed minutissimarum stellarum congeries.
125. Datur Locus, ubi Sol per diem semper oriatur, & nunquam est supra ortum; & semper occidat, & nunquam infra occasum.
126. Datur Incola, cujus mensis est pars diei.
127. Inter celebria Mundi Systemata Phenomenis solvendis Tycho-nicum, æque ac Copernicanum, sufficit:
128. Licet hoc paulo brevius; sed natura Auctorem non semper agere per brevissima multis instantiis ostendi posset.
129. Nec Systemati Tycho-nico adversatur exceptio ab infinitate mundi desumpta, quæ falsissima est;
130. Nec quod de rapiditate motus urgent, quoniam motum continuo accelerari posse constat;
131. Nec quod Terra innatet Cælo fluido;
132. Nec ridicula objectio de simultaneo Stellarum motu versus oppositas Plagas.
133. Visio non fit per radiorum emissionem, sed receptionem.
134. Nec obstat feles de nocte videre.
135. Mechanica est ars facilitandi motus corporum certis instrumentis.
136. Hujus Instrumenta sunt Vellus, Trochlea, &c.
137. Niritur hoc Axiomate; Motus parvus velox compensat magnum, sed tardum.
138. Verissimum est, si datur Deus, ergo mundus regitur providentia.
139. Dei quippe infinita Sapientia & Potentia non sinit eum sine, quem in creatione mundi habuit, excidere.
140. Necessario itaque creaturas dirigit, & quidem modo harum natura convenienti;
141. Rationalem sc. rationaliter, i. e. voluntatem suam ipsis tanquam faciendorum, & omittendorum normam patefaciendo.
142. Atqui hoc est, quod Lex Naturæ vulgo audit.
143. Nugantur certe, qui dictamen hoc relictæ rationis Legem non posse

- posse dici contendunt; quia nec scripta nec promulgata est. Hac quippe de essentia Legis non sunt;
144. Deus certe istiusmodi administrandis non indiget, qui immo diate conscientis nostris insculpsit Legem.
145. Fundamentum potestatis Legislatoria non sola ejus beneficia sunt:
146. Nec potentia irresistibilis; sed perfectionum Eminentia.
147. Distinctio Legis in Naturalem & Positivam est necessaria, & Deo digna.
148. Nempe major hac videtur potestas, qua ita imperat, ut stet pro ratione voluntas.
149. An dispensationem patiatur Lex Natura, summa controversia est; ast licet dirimitur ejus distinctio in Naturalem & Positivam.
150. Prioris generis praecepta sicuti immutabilia, ita & indispensabilia sunt;
151. Sed circa praecepta Juris Positivi tanta admittenda videtur ejus in dispensatione Potestas, quanta in ferenda ipsius extiterit Libertas.
152. Contentum Legis est Cultus Dei, Conservatio nostri, & Amor proximi.
153. Ad Cultum Dei requiritur agnicio Dei, qualis est, & honoratio Dei, prout est.
154. Deus honorandus est active, & passive.
155. Defensio sui ipsius est licita, etiam cum morte invasoris.
156. Doctrina Oeconomica melius usu, quam praeceptis addiscitur.
157. Politica est recta ratio administrandi Rempublicam.
158. Sine Religione Respublica consistere non potest.
159. Quanam sit optima Regiminis Forma, in genere definiti nequit.
160. Majestas Realis est status independens in terra.
161. Princeps non est solutus Lege Poli, quia subjectus est Deo; nec Lege Natura, quia homo est.
162. An Fundamentalibus? Minime, nisi in casu extrema necessitatis, ubi Salus Reipubl. periclitatur, & non nisi transgressione Legis salvari potest.
163. Nec est quod ad fusjarandum confugiat quispiam, eo quippe in casu illud tacito consensu solvitur;
164. Ne dicam supra re turpi non obligare.

Hic meta, & requies nostri
peramæna Laboris.

OP DE
RECHTE WEEG-SCHAAL,

Onvervalst weegende de kragt der Bewijs-reedenen,

OVER DE
WEEZENTLYKHEID VAN GOD;

Beschreeven door den zeer Geleerden HEER
den HEER,

JACOBUS DOORNEKROON;

*als Hy, ter verkrijginge van den Filosoofzen Lau-
wer-kroon, openbaar daar over redenkavelde.*

As 't ooit der Filosoofen roem

Zig aan Geringheid niet te binden,

Maar 't innig Merg, de Zuiv're Bloem,

Der Zaaken Oorzaak uit te vinden:

Wie twijfeld dan of DOORNEKROON,

Vroeg in de Lente van zijn leeven

Gewijd der wijsheid tot een 'Zoon',

Word na zijn waarde nu verheeven

In deze Lente op d'hoogsten trap,

Ten Meester in die wetenschap?

Men zag voorheen zijn schoon verstand,

Verleekerd op de beste dingen,

Van traagheid nimmer overmand,

Zelf door Natuurs geheimen dringen;

Verzaamelen een rijken Schat

Van wetenschappen vol van waarheid,

Welk' hy in d'yver nooit vergat,

Maar hield in onbemorftte klaarheid,

En steldde boven 't Nieuwe Licht,
Slechts heuglijk voor een seer gezicht.

Zijn schrand're zedigheyd, gewoon
Niet zonder oorzaak toe te stemmen,
Weerdde af den onverdraagb'ren hoon,
Door redenen die gantsch niet klemmen
Der Zielen werkzaamheid gedaan;
Verwierp al 't pochchende Ingeschaapen,
Dat m' als zijn' Afgod schier bid aan,
Daar men gaat zeer geruft op slaapen
Vol Ingebeeldde raferny
Op meenig schoone schildery.

Zijn weerlust, nimmermeer geb'ust,
Nooit wel te vreedden in 't vertoeven,
En steeds genoopt door nieuwe lust,
Ging namaals eige krachten proeven;
Bezag 't geen d'oudheid eens verzon
Van redenlooze Twijffelingen,
Op nieuw gekweekt uit CARTES Bron,
Zo vast als zijne Waereld-kringen,
Die niet behaaglijk kunnen zijn,
Als aan een rontom-draaiend' Brein.

Maar nu door nog veel eed'ler Geest
Als eertijds met veel roem gedreeven;
Schoeid hy op veel volmaakter Leest;
Van d'aarde in d'Heemel op geheeven
Ziet hy naar d'Albestierder op;
Gebruikt de SCHAAL van zijn net oordeel,
Weegd CARTES reed'nen, in den top
Gevijzeld zonder eenig voordeel
Voor 't God'lijk zijn; toond aan 't gezicht
Dat net ziet, dat ze zijn te ligt.

*Disput. de
sic. Idear.
innat.
myst. ha-
bita 17.
Novemb.
1692.*

*Disput. de
Dubit.
Nov. Ant.
ab ipso
composita,
ac habitis
30 Nov.
1692.*

Dat's eerst een Filosoof te zijn
Voor d'Opper-oorzaak zo te zorgen,
Daar yder oorzaak, groot of klein,
Zig op doet, en niets blijft verborgen
Van 't Noodige! 't is dan vervuld
Het geen voor lang was ons verlangen;
Men ziet u, DOORNEKROON! gehuld
Ten *Meester*, om eens af te hangen,
Van uwen monde, vol van Leer,
Gelijk uw daaden zijn van Eer.
Het Stichtze Atheen', uw Amsterdam
Met heur' beroemde Letterhelden,
En daar men wijsheid ooit vernam,
Ziet m' uw verstand verzuft staan melden,
U ziende in deeze uw Lauwer-praal
Gantsch glorie-rijk daar heenen treden,
Strek g'hun ten voorwerpe altemaal
Te scherpen op hunn' schranderheeden;
Te weten hoe de Lent, zo schoon
Schaft LAUW'REN aan een DOORNEKROON.

J. v. D O E L E N

S. S. M. CAND.

Aan

Aan den H E E R
JACOBUS DOORNEKROON,

Toen hy in de Hooge Schoole van UTRECHT der
PHILOSOFIEN DOCTOR soude werden ingewijt.

Die 't lust aandachtig te onderzoeken
GODS WEZEN, en het pit der reën,
Die dat bewijzen, net by een
Te vinden, haal geen reex van Boeken,
Te hoop, 't begrip van deze blâren
Zal hem die stoffe in 't kort verklaren.

Hier WEEGT de SCHAAL der zuivre reden,
Wiens onpartijdige evenaar
Zal tonen, wie dat groot en zwaar
Verschil het bondigst zal ontleden,
Naauwkeurig NIEWSGEERS redenering.
En WAARMONDS deftige verwering.

NIEWSGEER door CARTES nieuwgevonden
Schijnredens heel verblindt, belacht
Het oud gevoelen en veracht
Al 't geen zijne ingebeelde gronden
Weerstreeft, en noemt op zijn bewijzen,
Die durvende als onsjlbaar prijzen.

Maar hoe verwondert en verlegen
Is hy, als WAARMOND eens begint
Zijn grond te toetzen, en bevindt
Dat al zijn nieuwigheden tegen
De waarheyd strijden, en niet doorgaan,
Gelijk hy zich had laten voorstaan:

Die weet zijn stelling klem te geven ;
En toont wel haast zo Zonneklaar,
Aan NIEWSGEER, zijn oprecht en waar
Gevoelen, dat hy niet weer streven
Meer durft, maar zich moet laten buygen
En van de waarhyd overtuigen.

Zo DOORNEKROON, zo moet men 't maken,
Vaar voort, dat is het rechte spoor
Van zo veel wijzen, die vast voor
Getreden zijn, zo moet men raken
Ten top van eer naar zijn genoegens,
Door wakkerhyd en naarstig ploegen.

Geniet de vrucht nu van uw yver,
Die ge onvermoeit hebt aangewendt,
Dit loopperk zijt gy reeds ten end
Met lof; span nu de geest weer stijver,
En leer de Godgewijde blâren
Naar haren rechten zin verklaren.

Ga WYSGEER wacht die zal u tonen
Dat hy, die steeds met wakkre vlijt
Zijn deftige diepzinnighyd
Na sporen, heerlijk kan belonen,
Met altijd onvergangbre gaven
En stellen in 't getal der braven.

P. RONSHUYZEN.

Aan

Aan den Selve. 4

Aarom is 't, DOORNEKROON, wyl de *Laurier* u kroond
Als WYSHYDS-LEERAAR, dat gy in uw' hand
vertoond

Een *Weeg-schaal*? is 't om als een Richter recht te plee-
gen?

Neen, 't is, om *Waar* en *Vals*, om kracht van *Reën* te *weegen*,

Waar meed' men *overlang*, of *onlangs*, best besloot,

Dat *God* in *Weezen* is. 't *Geschil*, zo 't zich *vergroot*,

Was waard door *d'Eevenaar* uws Oordeels zijn gewoogen;

Gy *Weegt* en *over-weegt*, en wikt voor yders oogen

In *Schriftelijk gesprek*, daar *Waar-* en *Nieuws-gezind*

Sijn *Reën* ter *Weeg-schaal* brengt, de *swaarte*, die gy vind

In beyden. Ik beken, zo gy de *Nieuws-gezinde*

Niet minder brengen doet, als hy'er zelf kan vinden,

Gy keurd de *Schaal* met recht te hellen na uw' zijd';

Maar op dat niemand U hier in verdenk, word *tijd*

En *Plaats* door U bestemd voor *Yder*, die geneegen

Is om uw' vrije keur in 't *Weegen* t'*over-weegen*,

En in de *Schaal* meer kracht van *Reën* te brengen, als

Gy bragt, ter blijk op 't minst, dat gy niet willens *vals*

Gewoogen hebt. 'k *Beken*, dat 's *Eedelmoedig* schrijven.

Maar, wyl wy *d'auslag* van de *Schaal* verwachten blijven,

Wil ik u zo veel heil toewenschen, als een *Vriend*

Ooit wenschede aan sijn *Vriend*, hem hertelijk bemind;

En vorder, dat de *trap*, die U, om lof te haalen,

Voerde op de *laager-stoel* van 't *Hoogeschool drie maalen*,

(*Tweemaal als leerling* van een *Vrye Wijs-begeeri*,

Maar nu als *Leeraar*, die de roem der School vermeerd)

U dienen mag ter *trap* om *hooger* te beklommen,

Dus rijst een *Nieuw Gesternt* op booven *Direchts-kimmen*!

*Sic Liberâ ludebat venâ,
Neutris addito partibus animo,*

Novo de honore gratulaturus Amico Amicus,

B. B O L K I U S.

A D E U N D E M.

*Elix, qui Sophia primus superare cacumen
 Sustinuit, dubias ausus inire vias!
 Qui per tot remoras, per tot discrimina rerum
 Cepit inaccessa primus in arce locum!
 Illum crediderim, radius caelestibus ictum,
 Alius his umbris exernisse caput.
 Spernitur ignaro, quia non bene cognita, vulgo:
 Et teritur paucis semita pura viris.
 Hinc deserta jacent studiosis arva colonis
 Nec retinet fixis gressibus unus iter.
 Nobilis ingenio, Doctrina & stemmate clarus,
 Ille tenebroso sudat in orbe diem:
 Ille, recens Lumen, calles monstrabit eundos,
 Ne feriant tremulos obvia saxa pedes:
 Protulit hic nigra mersum caligine Verum,
 Hei! proavis medicam non tulit ullus opem?
 Non caperis cantu, Juvenis generose, dolofo
 Exitio tandem desinet ille tuo.
 Non Te blanditiæ potuerunt flectere, non Te
 Dogmata concinnis perniciose sonis,
 Tentarant aliqui: sed Tu, later anguis, amici,
 Ille bona menti noxius, inquis, erit.
 Ecce iterum cathedra Divinum Numen ab alta
 Adstruit ingenii iusta Statera Tui.
 Tali iudicio, cui nil vulgare placebat,
 Unica materies commoda talis erat.
 Impie quid dubitas? Quo te malus abstulit error?
 Quid mundo nullum fingis inesse Deum?
 At Tibi det, vera magnum sophia incrementum
 Spes Trajectini, deliciaeque chori;
 Det Deus, ut roveo, cornicum sacula, nullis
 (Ut bene sit studis) sacula foeta malis.
 Idem animus tibi perstet erunt Tibi mollia fata,
 Spirabunt coeptis Numina dextra tuis.
 Sic tandem, spinosa nihil Te semita movit
 Exornant meritas Laurea ferta comas.*

B B O L K I U S

Philias Evana

ADR. REELAND. Amstelod.
Philos. Stud.